

Тема:

Керівництво
НААУ взяло
участь у роботі
ССВЕ

с. 4

Голова НААУ
взяла участь
у 51-й
Конференції
президентів
адвокатур
Європи

с. 5

Дайджест
діяльності
комітетів та
секцій НААУ
за грудень
2022 — лютий
2023 року

с. 16

Історія
адвокатури:
Ювілейні дати
славних
адвокатів
минулого
у 2023 році

с. 93

ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ СЛАВЕТНИХ АДВОКАТІВ МИНУЛОГО У 2023 РОЦІ

Ірина Васирик, адвокат, проректор Вищої школи адвокатури, керівник Центру досліджень адвокатури і права НААУ, доцент, к. іст. н.

Галина Басара-Тилищак, Інститут історії України НАН України, к. іст. н.

2023 рік очікується багатим на ювілейні відзначення уродин видатних адвокатів, відомих своєю активною громадянською позицією та внеском у розбудову української державності на початку ХХ століття. Ювілей визначного адвоката — це завжди нагода познайомити професійну спільноту з віхами життєвого шляху діяча та вшанувати його пам'ять. Центр досліджень адвокатури і права НААУ інформував читачів Вісника НААУ про досягнення адвокатів, чиї ювілеї цього року на п'ятиріччя «підрости». Про досягнення адвоката й ученого Олександра Федоровича Кістяковського, життєвий шлях адвоката і політика Миколи Міхновського, творчість адвоката-поета Теодота Галіпа, діяльність адвоката й державного діяча Опанаса Андрієвського, про адвоката-буковинця Лева Козута та адвоката-закарпатця Михайла Брацайка можна прочитати у № 5 Вісника НААУ за 2019 рік¹. З нагоди 145-річного ювілею Володимира Старосольського, який будемо святкувати цього року, пропонуємо ознайомитися із його біографією у № 7-8 Вісника НААУ за 2018 рік². Проте ще чимало видатних адвокатських імен заслуговують на відзначення, і ювілеї у 2023 році дали нам привід згадати про їхню життєву долю.

165-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТЕОФІЛА ОКУНЕВСЬКОГО

Видатний адвокат і громадсько-політичний діяч Теофіл Окуневський — представник славетного роду Окуневських, з якого походили відомі правники, мореплавці, церковні діячі, педагоги, лікарі та музиканти. Він народився у 1858 році в родині священника у селі Яворові Косівського повіту і був найстаршим з шести дітей. Навчався у Коломийській гімназії. Правничу освіту здобув у Віденському університеті. Під час навчання належав до українського студентського товариства «Січ».

Адвокатську діяльність Теофіл Окуневський розпочав у 1884 році у Станіславові (нині Івано-Франківськ) у канцелярії адвоката Квятковського. Через рік зумів заснувати тут приватну практику, а у 1890 році відкрив власну канцелярію у Городенці. Т. Окуневський активно провадив громадську та просвітницьку ро-

боту, що було характерною рисою для представників «адвокатської доби» в Галичині наприкінці ХІХ століття, до яких він належав. Адвокат організував у місті гімназію товариства «Рідна школа» та товариство інтелігенції «Українська бесіда». У довколишніх селах започаткував читальні «Просвіти», а до початку Першої світової війни забезпечив створення просвітянських осередків майже в усіх селах Городенківського повіту.

У 1889 році Т. Окуневський уперше був обраний депутатом (послом) Галицького сейму. Друга його каденція у крайовому парламенті відбулася у 1913 — 1914 роках. Адвокат переміг також у двох виборчих кампаніях до австро-угорського парламенту та протягом 1897 — 1900 і 1907 — 1918 років відстоював інтереси галицьких українців у Відні.

Т. Окуневський виступав захисником на резонансних політичних судових процесах: був адвокатом

¹ Васирик І., Басара-Тилищак Г. Вони залишили свій слід в історії: адвокати-ювіляри 2018–2019 рр. // Вісник НААУ. 2019. № 5(53) травень. С. 58–64.

² Древницький Ю., Васирик І. Володимир Старосольський — адвокат політичних прав українців (до 140-річчя від дня народження) // Вісник НААУ. 2018. № 7-8 (45) серпень. С. 93–96.

Мирослава Січинського, звинуваченого в убивстві намісника Галичини графа Потоцького, захищав студентів-українців, які подали позов проти польського письменника Г. Сенкевича за образу, і переміг у цій справі.

Під час російської окупації Галичини в роки Першої світової війни Т. Окуневський був заарештований і висланий з краю та територію Російської імперії. Проживав у Києві. Після початку Української революції виступив на перших загальних зборах Української Центральної Ради 8 квітня 1917 року з вітальним словом від галичан. Повернувшись до Галичини, адвокат став активним будівничим Західно-Української Народної Республіки. У листопаді 1918 року Т. Окуневського обрали членом Президії Української Національної Ради — парламенту ЗУНР і призначили повітовим комісаром ЗУНР у Городенці.

У квітні 1919 року Теофіл Окуневський перебував з дипломатичною місією ЗУНР у Празі, вів перегово-

ри з керівництвом Чехо-Словаччини. Звідти вирушив на Паризьку мирну конференцію. Після поразки визвольних змагань польська влада заарештувала адвоката, він був ув'язнений у Коломиї. Звільнившись, продовжив активну громадську працю: у 1925 році очолив Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО) у Городенці, у 1935 році обраний почесним членом товариства «Просвіта» та «Союзу українських адвокатів».

Помер Теофіл Окуневський у 1937 році у Городенці.

160-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТЕОФІЛА КОРМОША

Адвокат, громадський діяч, лідер кооперативного руху, депутат Галицького сейму, меценат Теофіл Кормош народився у 1863 році на Львівщині. Правничу освіту отримав у Львівському університеті. Здобувши ступінь доктора права, отримав дозвіл займатися адвокатською діяльністю. У 1892 році відкрив адвокатську канцелярію у Перемишлі.

Т. Кормош був творцем кредитної кооперації в Галичині. Адвокат став співзасновником численних українських економічних організацій: першої української кредитної спілки «Віра», банку «Дністер», товариства «Народна торгівля», «Краєвого союзу кредитового», «Краєвого союзу ревізійного» та багатьох інших. Заснована адвокатом Т. Кормошем «Спілка для господарства та торгівлі» після об'єднання з торговельним відділом «Сільського господаря» у «Краєвий союз господарських спілок» надала допомогу голодуючому населенню Галичини під час Першої світової війни та сприяла відбудові знищеного воєнними діями краю. Під час війни Т. Кормош увійшов до Бойової управи Українських січових стрільців.

У добу Західно-Української Народної Республіки Т. Кормош обраний депутатом Української Національної Ради — парламенту ЗУНР (1918) та головою Перемиської національної ради. Працював в Обласній земельній комісії, яка мала реалізувати Земельний закон для Західної області Української Народної Республіки,

ухвалений у березні 1919 року. Після поразки визвольної боротьби через активну участь у розбудові української державності Теофіл Кормош був інтернований польською владою до концтабору у Домб'ї. У 1921 році він повернувся до Перемишля та продовжив активну адвокатську та громадську працю. Увійшов до Союзу українських адвокатів.

Справою життя Теофіла Кормоша було спорудження громадських будівель. Він став ініціатором і фундатором побудови «Народного дому» в Перемишлі. Завдяки коштам кредитної спілки «Віра» у місті було споруджено «Бурсу Святого о. Николая», Гімназійний інститут, Дівочий інститут. Теофіл Кормош вклав у їхнє будівництво свою ініціативу, кошти, фізичну працю, і, зрештою, пожертвував власне життя. Під час перебудови будинку кредитної спілки «Віра» у притулок для бездомної інтелігенції, Теофіл Кормош застудився і через три дні хвороби передчасно помер на 63-му році життя.

150-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СИДОРА ГОЛУБОВИЧА

Відомий адвокат, державний і громадський діяч, прем'єр-міністр другого уряду ЗУНР, державний секретар (міністр) фінансів ЗУНР Сидір Голубович народився у 1873 році в селі Товстенке Гусятинського повіту (нині Чортківський район Тернопільської області) у родині заможних селян. Навчався у Тернопільській гімназії, юридичну освіту здобув у Львівському університеті. Доктор права.

Адвокатське стажування Сидір Голубович відбув у канцелярії Станіслава Чикалюка в Тернополі. Працював адвокатом у Тернополі, Львові та в містечку Залізці. На ниві громадської праці проявив себе як редактор часопису «Подільський Голос» (Тернопіль) (1904, 1906–1907), голова філії товариства «Просвіта» (1904–1914) і осередку товариства «Сокіл» у Тернополі. Сидір Голубович входив до дирекції Краєвого союзу кредитового у Львові.

Належав до Української національно-демократичної партії. У 1911 році обраний депутатом австрійського парламенту, у 1913-му — галицького крайового Сейму. Під час Першої світової війни С. Голубович входив до складу Головної Української Ради та Загальної Української Ради.

З початком державного будівництва в Західно-Українській Народній Республіці адвокат був призначений

державним секретарем (міністром) судівництва в першому уряді ЗУНР (9 листопада — грудень 1918 року). З січня по червень 1919 року С. Голубович — Президент Ради Державних Секретарів (прем'єр-міністр) і державний секретар фінансів, торгівлі та промисловості. Згодом — Уповноважений Диктатора ЗУНР Є. Петрушевича з внутрішніх справ.

Сидір Голубович брав участь у перемовинах з урядом УНР у Кам'янці-Подільському. Протягом 1919 — 1923 був діячем Закордонної Групи Української Національної Ради у Відні.

Після поразки визвольних змагань Сидір Голубович став одним із ініціаторів створення Українського національно-демократичного об'єднання та співзасновником Союзу українських адвокатів.

Помер у 1938 році у Львові, похований на Личаківському цвинтарі.

140-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ СТЕПАНА БРИКОВИЧА

Адвокат і громадсько-політичний діяч Степан Брикович народився у 1883 році у Тернополі. Правничу освіту здобув у Львівському університеті. Після закінчення навчання повернувся у рідне місто — Тернопіль і працював в адвокатській канцелярії Сидора Голубовича. Здобувши ступінь доктора права, відкрив власну адвокатську канцелярію.

Степан Брикович був діяльним у громадській роботі — очолював товариство «Рідна школа», був активним членом філії «Просвіти», Подільського союзу кооператив. Після утворення Західно-Української Народної Республіки очолював відділ відбудови у комісаріаті Тернопільського повіту. У 1928 р. балотувався до польського сенату від Української радикально-соціалістичної партії. Під час Другої світової війни керував Українським допомоговим комітетом у Тернополі. Навесні 1944 р. емігрував до Німеччини.

135-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ САМІЙЛА ПІДГІРСЬКОГО

Адвокат, член Української Центральної Ради і голова Української парламентської репрезентації у польському сеймі Самійло Підгірський народився у 1888 році в родині заможних селян у Любитові Ковельського повіту на Волині. Закінчив юридичний факультет Петербурзького університету.

Після початку Першої світової війни населення Ковельського повіту було евакуйоване — Самійло Підгірський опинився у Києві. Вступив до партії українських соціалістів-федералістів. З початком Української революції обраний членом Української Центральної Ради.

У 1917 році С. Підгірський був одним із засновників Українського правничого товариства. У 1918 році став суддею Київського апеляційного суду Української Народної Республіки. Протягом 1918 — 1919 років очолював Волинську губернську земську управу.

До кінця 1919 року С. Підгірський працював у Житомирі на посаді інструктора каси дрібного кредиту Волинського губернського земства. Одночасно редагував перші українські газети на Волині — «Громадянин» і «Волинську газету». З 1920 року — луцьку «Громаду» та «Наше життя».

У 1921 році С. Підгірський переїхав до Ковеля. Протягом 1922 — 1928 років був депутатом польського сейму та головою Української парламентської репрезентації.

У 1931 — 1939 роках працювала у Ковелі приватна адвокатська канцелярія С. Підгірського. Адвокат захищав членів ОУН на судових процесах.

У жовтні 1939 року С. Підгірський був заарештований НКВС. Однак за клопотанням депутатів радянських Народних Зборів Західної України О. Луцкевича та І Тишика адвоката було звільнено. Він оселився на Станіславщині (нині Івано-Франківщина) і працював сільським учителем.

З початком німецько-радянської війни повернувся до Ковеля. У 1942 — 1943 рр. працював суддею Маціївського району Волинської області. У 1943 році нацисти розстріляли дружину, дочку і зятя С. Підгірського.

У 1944 році адвокат був заарештований відділом радянської контррозвідки «Смерш» і перевезений до тюрми № 1 УНКВС Київської області. Не витримавши катувань енкаведистів, С. Підгірський 5 серпня 1944 року помер і був захоронений на території тюрми.

135-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ГРИГОРІЯ СИРОТЕНКА

Громадсько-політичний, державний і військовий діяч, голова Військово-судової управи Армії УНР, міністр юстиції та міністр військових справ УНР Григорій Сиротенко народився у 1888 році у Нових Санжарах на Полтавщині.

Навчався у Демидівському юридичному ліцеї (Ярославль, нині Російська Федерація). Працював помічником присяжного повіреного (адвоката) у Полтаві.

Під час Першої світової війни служив у російській армії. У 1915 році потрапив у полон, перебував у таборі Раштат, був співробітником Союзу Визволення України. У 1917 році очолював українську громаду в таборі Ган-Мюнден. Ініціатор створення з полонених вояків-українців двох Українських (Синьожупанних) дивізій. У їх складі повернувся в Україну. У переддень приходу до влади Гетьмана П. Скоропадського наприкінці квітня 1918 року обидві дивізії були розформовані німцями.

Григорій Сиротенко підтримував Симона Петлюру під час антигетьманського повстання. У грудні 1918 року був призначений головою Військово-судової управи Армії УНР, згодом — товаришем міністра військових справ УНР. У січні — лютому 1919 року Г. Сиротенко — міністр юстиції УНР, у квітні — липні 1919-го — міністр військових справ УНР, з липня по грудень 1919 року — радник Міністерства внутрішніх справ УНР.

Після окупації України більшовиками нелегально жив у Нових Санжарах. 21 жовтня 1920 року Г. Сиротенко був заарештований чекістами. У 1921 році на політичному судовому процесі над діячами Центрального Комітету Української партії соціалістів-революціонерів засуджений до 5 років ув'язнення у концтаборі.

Загинув Григорій Сиротенко у 1925 році за нез'ясованих обставин.